

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. מאי דאסר שרא לראובן ... ואם תמצא לומר לראובן דוקא לשמעון מהו ... אף לשמעון מהו ... תיקו 1.....
- ב. נדרים דנודר אוסר וחכם מתיר ... אין חכם מתיר כלום אלא בחרטה.....2
- ג. הפרת הבעל דאשה נודרת ובעל מיפר ... כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת.....4
- ד. ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי אין זה כריתות ... כל ימי חייכי אין זה כריתות כל ימי חיי או חיי פלוני ה"ז כריתות.....6
- ה. היום אי את אשתי ולמחר את אשתי ... כיון דפסקה פסקה.....7

דף פג.

א. מאי דאסר שרא לראובן ... ואם תמצא לומר לראובן דוקא לשמעון מהו ... אף לשמעון מהו ... תיקו

כבר התבאר לעיל דף פב: שאמר לה¹ הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון, וחזר ואמר לה מיד בעת נתינת הגט הרי את מותרת לכל אדם לראובן ושמעון, יש הסתפקו אם חוזר בו מדבריו הראשונים שאמר חוץ ומתירה לכולם הרי זו ספק מגורשת². וי"א³ שודאי חוזרת והרי היא ודאי מגורשת.

¹ שו"ע ונו"כ שם קלו ד

² פסק הרמב"ם אם אמר לראובן ושמעון שרי מה דאסר כדרכו דפוסק באת"ל המפורש בש"ס והרא"ש והטור פסקו דלא אפשט הבעי' ובפרישה וב"ח בק"א הקשו על הרא"ש למה לא פסק באת"ל והביאו ראיה מסי' י"ז ול"א וק' וקב"ב דס"ל הרא"ש באת"ל ועיין בח"ה סי' שמ"ו כתב שם הב"י דהרא"ש לא ס"ל כשיטות הגאונים דאמרו את"ל אפשט הבעי' והראיה מה שהביא בפרישה מהני דינ' המפורשים במקומם הנ"ל אין ראיה כלל וע"ש, וק"ק על הב"י בסי' י"ז כתב כשאמרה התירוני ותנו לי הכתובה דאינו גורס הטור את"ל, ת"ל אפילו היה גורס את"ל מ"מ ס"ל דלא אפשט, ועיין סימן קכ"ב וקל"ט סק"ז. ב"ש וועיין בזה בס' שעה"מ פ"ד מהל' אישות דין י' באריכות. ועיין בתשו' רבינו עקיבא איגר ז"ל ס"ס קמ"ה מ"ש בזה

³ פסק הרמב"ם אם אמר לראובן ושמעון שרי מה דאסר, כדרכו דפוסק באת"ל המפורש בש"ס, והרא"ש והטור פסקו דלא אפשט הבעי' ובפרישה וב"ח בק"א הקשו על הרא"ש למה לא פסק באת"ל והביאו ראיה מסי' י"ז ול"א וק' וקב"ב דס"ל הרא"ש באת"ל ועיין בח"ה סי' שמ"ו כתב שם הב"י דהרא"ש לא ס"ל כשיטות הגאונים דאמרו את"ל אפשט הבעי' והראיה מה שהביא בפרישה מהני דינ' המפורשים במקומם הנ"ל אין ראיה כלל וע"ש, וק"ק על הב"י בסי' י"ז כתב כשאמרה התירוני ותנו לי הכתובה דאינו גורס הטור את"ל, ת"ל אפילו היה גורס את"ל מ"מ ס"ל דלא אפשט, ועיין סימן קכ"ב וקל"ט סק"ז. ב"ש וועיין בזה בס' שעה"מ פ"ד מהל' אישות דין י' באריכות. ועיין בתשו' רבינו עקיבא איגר ז"ל ס"ס קמ"ה מ"ש בזה

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואם אמר הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון, וחזר ואמר בשעת מסירה הרי את מותרת לראובן, יש להסתפק אולי ר"ל לראובן והוא הדין לשמעון, ולהתירה גם להם והרי זו חזרה מדבריו הראשונים, והא דלא הזכיר אלא לראובן משום שפתח בו, או שמא לא התיר אלא לראובן לבדו ושייר שמעון.

וגם אם תאמר כאן דוקא היתה כוונתו, אם היה אומר בשעת המסירה לשמעון, יש להסתפק אם ר"ל לשמעון והוא הדין לראובן, והא שלא הזכיר אלא שמעון משום שבו סיים, וחזר מדבריו הראשונים להתירה לכל העולם או נאמר שמא ר"ל דוקא שמעון ושייר ראובן.

ואם תמצא לומר דוקא לשמעון מתכוין ושייר ראובן, אם אומר אף לשמעון עדיין יש להסתפק כיון שאמר אף ודאי לשניהם התירה וחזר בו ואף כוונתו אף ראובן אף על פי שלא הזכיר שמו, או נאמר דוקא לשמעון ולא לראובן היתה כוונתו ומה שאמר אף על כל העולם הולך. בכל אלו הלשונות כיון שיש פנים לכאן ולכאן הרי היא ספק מגורשת.

דף פג:

ב. נדרים דנודר אוסר וחכם מתיר ... אין חכם מתיר כלום אלא בחרטה

כבר התבאר במסכת נדרים דף כב: שקבלו⁴ חכמים ז"ל שמי שנדר ונתחרט יש לו תקנה על ידי חרטה, ומה היא תקנתו, שילך אצל יחיד מומחה והוא חכם שגמיר וסביר כלומר שיודע בקבלה מרביותיו ויודע סברות גם מעצמו⁵, ויתירנו לו. ואם אין יחיד מומחה ילך אצל שלשה הדיוטות ויתירו לו, ודבר זה ילפינן מקרא דכתיב (במדבר ל פסוק ג) לא יחל דברו וגו', אמרו רבותינו ז"ל חגיגה דף י. שמדלא כתיב לא יחלל, וכתיב יחל, הוא מלשון מחילה⁶, ואמרו לא יחל דברו, הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו, כלומר מתירין לו שאומרים לו מותר לך מחול לך.

ושם בגמ' התבאר שדבר זה אינו מפורש להדיא בתורה כמבואר במשנה "היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמוכו" דמעט רמז יש

⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד רכה א

⁵ ט"ז שם א

⁶ כ"כ הלבוש כאן

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

במקרא אלא שכן מסור לחכמים בתורה שבע"פ, ויש שכתבו שהרמז במקרא מדכתיב (במדבר ל פסוק ג) לא יחל דברו ודרשינן אבל אחרים מוחלין לו. כלומר הוא אינו יכול לעשות דברו חולין, אבל אחרים יכולים⁷.

ויחיד מומחה ילפינן מקרא כמו שפירש רש"י בפירוש החומש, מדכתבה רחמנא ראשי המטות בפרשת נדרים⁸ אלא ללמדך שהפרת נדרים יהיו ביחיד מומחה, כלומר כמו שהיו ראשי המטות שהם הנשיאים שהיו הגדולים והמומחין בדורם כן יהיה המתיר הנדרים יחיד מומחה שבדורו, ולהלן דף עה. למדו בגמ' לומר שאם אין יחיד מומחה⁹ יתירו ג' הדיוטות,

לפיכך מי שנדר ונתחרט ואפילו נשבע¹⁰ באלקי ישראל ילך אצל יחיד מומחה ויתירנו לו. ובימינו בזמן הזה שאין יחיד מומחה נמצא, שיהא ראוי להתיר ביחיד, שהרי צריכים אנו סמוכים או רב מובהק ומומחה בכל התורה כמו שהיו הנשיאים¹¹, ילך אצל ג'¹², אפילו הם הדיוטות כלומר שאינם מומחים, אבל מכל מקום צריך שיהיו מבינים מה שלומדים עמהם¹³, כדי שידעו מה יתירו, וגם שידעו לפתוח לו פתח¹⁴.

⁷ ערוך השולחן יורה דעה סימן רכח סעיף א

⁸ ולא באחת משאר פרשיות שבתורה, דהא כל התורה כולה כך למדוה מפי משה תחלה לנשיאים ואחר כך לכל בני ישראל, ולמה כתב כאן ראשי המטות יותר מכלל הפרשיות שבתורה.

⁹ ועיין גליון מהרש"א שם א שדייק שאם יש חכם אין יכולים שלשה הדיוטות להתיר, ואם כן גם בזמן הזה שאין מומחה ראוי שלא יהיו שלשה מתירים עד שיצרפו חכם שיהיה אחד מהן. ועיין בפתחי תשובה שם א כתב מיהו אין זה מוכרח ד"ל דלהכי כתבו הפוסקים ואם אין כו' מפני שודאי טריחא מלתא בג' טפי מבאחד לכן אמרו באם אין מומחה צריך ג' דוקא ולעולם בג' סגי אפי' במקום יחיד מומחה. אך לבסוף הסכים שצריך אחד חכם כמבואר להלן.

¹⁰ עיין ש"ך א

¹¹ אבל הרמב"ם כתב בפ"ו משבועות דכל שהוא רב מובהק מתיר ביחידי וכ"כ הרא"ש והטור דיתיר מומחה הוא דגמיר וסביר וכ"כ הרשב"ם [ב"ב קך ע"ב] ולפ"ז בכל דור ודור כל שהוא רב מובהק בדורו יכול להתיר נדרים ביחידות כיון שהוא גמיר וסביר והוא מראשי המטות לפום דריה סגי [ר"ן ספ"י וריטב"א פ"ג] וכתבו מפרשי הש"ע דאפילו בדיעבד אינו מועיל [ש"ך סק"ד וט"ז סק"ג] ולא אבין דלמה לא נסמך בדיעבד על דעת הרמב"ם והר"ן והריטב"א ואף דעת הרשב"ם כן הוא כמ"ש ונ"ל דגם רבותינו שפסקו כן הוא מצד חומרא בעלמא וכן משמע מלשון התוס' בבכורות [לו ע"ב] ולמה לא יועיל בדיעבד וצ"ע. ערוך השולחן שם סעיף ג

¹² משמע שאפילו בדיעבד לא הוה היתר ולמעומי שנים דלא כמו שמצינו בדין אליבא דשמואל דשנים שדרנו דיניהם דין הכא אינו כן דאפילו דיעבד לא מתכשר אפילו בשנים דלא עדיפי ממומחה בזמן הזה. ט"ז שם ב ואפילו הם שניהם חכמים גדולים אין התרתם התרה ואפילו דיעבד וצריך לחזור ולהתיר בג'. ש"ך שם ד

¹³ ט"ז שם א, ומשמע אפילו לית בהו חד דגמיר מעצמו אלא כל דגמיר להו אחרים וסברי מתירין, ולד"ל למ"ש בח"מ סי' ג' דבדיינים אי לית בהו חד דגמיר ויודע סברות בדינים פסולים לדון דהתרת נדרים לאו דין הוא כמו שיתבאר וזה הוא דלא כהדרישה בסימן זה והעמ"ט כ' והוא דגמיר להו וסברי קצת כדי שידעו מה שיתירו כו' משמע שא"צ שיהו סברי היטב אלא כל שסברי קצת כדי שידעו מה יתירו סגי וכן נוהגים. ש"ך שם ב

¹⁴ אף על גב דלא בעינן פתח לכל הדברים מ"מ אינם ראויים להתיר אפי' ע"י חרטה אם לא שיכולין להתיר ג"כ ע"י פתח דשמא יבא לפנייהם נדר שצריך פתח ולא ידעו להבדיל בין נדר לנדר. ש"ך שם ג

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אולם גם בזמן הזה ראוי לחוש לחומרא במקום שיש חכם או אב"ד שלא להתיר בג' הדיוטות, רק לצרף ב' עם הרב ולהתיר כך¹⁵, אולם בדיעבד אם התירו רק ג' הדיוטות התרתם התרה¹⁶.

ונזקקין לאלקי ישראל כלומר אפילו נשבע באלקי ישראל או שנדר בהזכרת השם, מ"מ נזקקין להתיר לו הנדר או השבועה¹⁷, ולא אמרינן כיון דחציף להזכיר שמו יתברך לא נתיר לו, ואפילו נשבע בנקיטת חפץ¹⁸

מכל מקום¹⁹ לא ישאל אדם על נדרו אלא מדוחק, או לצורך מצוה²⁰, דהרבה צריכין לדקדק בו. וכל שכן בנדר שיש בו נדנוד עבירה שאין להתירו.

ג. הפרת הבעל דאשה נודרת ובעל מיפר ... כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

¹⁵ עיין פ"ת שם שהביא ראייה מש"ס בכורות דף ל"ו ע"ב לענין היתר בכורות מפורש דאין ג' בני הכנסת יכולים להתיר במקום שיש מומחה ועיין בפירוש הרע"ב במשנה שם שכ' בהדיא דגם גבי נדרים אין שלשה מועילים ביש יחיד מומחה. ולפ"ז נראה דאף שכתבו הפוסקים דאין מומחה האידנא מ"מ ראוי לחוש לחומרא במקום שיש חכם או אב"ד שלא להתיר בג' הדיוטות רק לצרף ב' עם הרב ובפרט דיש לחוש לדברי הרמב"ם בפ"ו מהל' שבועות דין ה' דכל חכם מובהק בדורו הוא יחיד מומחה לנדרים ומצאתי (בתשובת חות יאיר סי' קכ"ט) שהאריך בזה להוכיח דגם במקום שיש מומחה יכולים ג' הדיוטות להתיר ובסוף הביא דברי הר"ן בנדרים דף כ"ג שכתב בהדיא דלכתחלה אין יכולין משום כבודו של חכם אבל בדיעבד אישתרי ליה נדרא ע"ש.

¹⁶ ועיין ערוך השולחן סעיף ה' שהכריע ש אם אין הרב מקפיד על זה מותר אף לכתחלה וכתב וכמדומני שאצלינו לא נהגו להקפיד בזה וכן המנהג בכל מדינתנו ובירושלמי ספ"י יש פלוגתא אם ג' מתירין במקום שיש חכם ע"ש

¹⁷ ובטור רל הביא שכתב רב אלפס אנן השתא אי עבדינן קרוב לדרב אסי עבדינן דאמר (כ"א ע"ב) אין חכם מתיר אלא ד' נדרים שדומין לנדר טעות מעיקרא וכתב עוד דלא מזדקקי רבנן להתיר שבועות אלא כדמתרמי מילתא דאית ביה תקנתא או מצוה כגון לעשות שלום בין איש לאשתו וכגון שלמא דציבורא ודכניסתא וכדומין להם מזדקקנא במילי דמוכחין וברורין קרוב לדרב אסי אבל בהרטה ופתוח בעלמא לא עבדינן וכתב א"א הרא"ש ז"ל וחומרא בעלמא כתב משום דביומיה קיל נדרא אבל וודאי הלכה שמתירין בין נדרים בין שבועות בפתח וחרטה עכ"ל וכ"כ כל הראשונים וכן המנהג וכתבו הקדמונים שלא נתפשטה חומרא זו ברוב ישראל.

¹⁸ ומשמיה דגאון נמצא דמי שנשבע בס"ת או בעשרת הדברות אין לו הפרה עולמית ולא קי"ל כן [שם] ומ"מ יראה לי דמתמרינן עליה שלא לפתוח בהרטה אלא בפתח וזוה שאמר ר"נ הלכתא פותחין בהרטה ונזקקין וכו' שני דברים הם ע"ש. ערוך השולחן סעיף ז' ועיין ערוך השולחן שם רל ג – ה

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם רל

²⁰ שו"ך שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר שם דף סו: שהאב מיפר שבועות ונדרי בתו²¹ כל זמן שהיא קטנה או נערה, נדרים או שבועות²² שיש בהם עינוי נפש או דברים שבינו לבינה²³, אפילו נדרה על דעת רבים, ואפילו נתן לה אביה רשות לידור²⁴.

בגרה²⁵ או נשאת, שוב אינו יכול להפר, שכן כתיב בפרשת מטות (במדבר ל פסוק ד ו) וְאִשָּׁה כִּי תִדְרֹךְ לִיקָן וְאָסְרָה אָסֵר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנִעְרֶיהָ וּגּו', וְאִם הָיְתָה אָבִיהָ אִתָּהּ בְּיוֹם שָׁמְעוּ כָּל נִדְרֶיהָ וְאָסְרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָהּ עַל נִפְשָׁהּ לֹא יָקוּם וּגּו', הַנִּיָּא לְשׁוֹן הַפֶּרָה וְכֵתִיב בְּתֵרִיחַ לֹא יָקוּם וּגּו' וּבְבֵית אָבִיהָ, מִשְׁמַע כָּל זֶמֶן שֶׁהָיָה בְּרִשּׁוֹת אָבִיהָ, דִּהְיִינוּ קַטְנָה וְנִעְרָה שֶׁהָיָה בִּידוֹ לְהַשִּׁיחַ לְמִי שִׁירְצָה וְלֹא בּוֹגֶרֶת שֶׁאִי אִינָה בְּרִשּׁוֹתָהּ.

הבעל מיפר נדרי אשתו לבדו משתכנס לחופה עד שתתגרש, והגיע הגט לידה, דכתיב (שם פסוק יא) וְאִם בֵּית אִשָּׁה נִדְרָה, דִּהְיִינוּ נִשּׂוּאָה שֶׁנִּכְנָסָה לְחֻפָּה שֶׁאִי הָיָה בְּבֵית אִשָּׁהּ, וְכֵתִיב (שם פסוק יג) וְאִם הָפֵר יָפֵר אֹתָם אִשָּׁה בְּיוֹם שָׁמְעוּ וּגּו' לֹא יָקוּם וּגּו'.

ושם בדף עד: בטעם שהבעל מיפר נדרי אשתו אמרו לפי שכל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת²⁶, ואף על פי שהפרת הבעל גזרת הכתוב היא, לא זיכתה תורה לבעל בהפרה אלא משום שעל דעתו נודרת²⁷, ויש שכתב שטעם עיקרי הוא²⁸. ויש מפרשים שמפני שנתנה תורה לבעל רשות להפר הוא שנודרת על דעת בעלה, שיודעת שבידו להפר²⁹.

אפילו אם היא אומרת בפירוש שאינה נודרת על דעת בעלה, כתבו ראשונים שמכל מקום הוא מיפר לה³⁰, שהתורה נתנה אותה ברשות הבעל לכל נדר ולכל שבועת איסור מפני שהרוב כך דעתן, ורובן על דעת כן הן נודרות.

²¹ שו"ע ונו"כ י"ד רלד א

²² ש"ך ב

²³ ש"ך שם א

²⁴ ש"ך שם ד

²⁵ היינו ששה חדשים אחר שתביא ב' שערות כשהיא י"ב שנה ויום א'. ש"ך ה

²⁶ ועי' רמב"ן במשפט החרם שר"ל על דעת שלא ימחה

²⁷ ר"ן

²⁸ שו"ת הרא"ש כלל י סי' ג, ועי"ש שלא שדורשים מעמא דקרא כר' שמעון, שהרי סמכו על טעם זה להלכה בנשואי קטנה

²⁹ תוס' נדה מו ב ד"ה כדרב פנחס בתי' ב ותוס' הרא"ש שם בתי' אחרון

³⁰ שו"ת הרשב"א ח"ד סי' שי, ריטב"א גיטין פג ב, תוס' הרא"ש נדה מו ב.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

לפיכך י"א³¹ שקטנה יתומה שהשיא אותה אמה או אחיה, אף על פי שאין הנשואין אלא מדבריהם, מכל מקום הבעל מיפר לה³², מפני שכל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת, וקטנה זו אף היא על דעתו של זה נדרה.

וכן מטעם זה הבעל מפר לאשתו אפי' נדרה ע"ד רבים ואפי' אם נתן לה רשות שתדור ע"ד הב"ד, יכול לחזור ממנה שהרשה ויפר לה³³.

וכן מטעם זה אשה שנדרה נדר ואסרה דבר על כל העולם, אף שהם אסורים באכילה ובטלטול, אם בעלה הפר ביום שמעו בשבת את נדרה, שוב הותרו בטלטול ובאכילה שהרי על דעתו נדרה וסמכה עליו שיבטל לה³⁴.

ד. ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי אין זה כריתות

... כל ימי חייכי אין זה כריתות כל ימי חיי או חיי פלוני

ה"ז כריתות

כבר התבאר לעיל דף כא: המגרש את אשתו צריך שלא³⁵ יתנה עליה תנאי שעומדת בו כל ימיה, כגון על מנת שלא תלכי לבית אביך, או שלא תאכלי בשר, או שלא תשתי יין, והתנה בהם לעולם או כל ימי חייכי³⁶, ואם התנה

³¹ נדה מו: והרמב"ם וטו"ש השמיטו, ועי' ערוך לנר שם שכ' שהרמב"ם סובר, שזה רק לר' אליעזר, וחכמים חולקים לגמרי על סברת כל הנודרת כו', וכ"כ באבני מלואים סי' קל"ז ס"ק ב, אלא שכל הראשונים אין סוברים כן.

³² ובראשונים נחלקו בפ"א ברמב"ן נדה שם וברשב"א יבמות קיד א ובמאירי נדה שם מפרשים שהדברים אמורים בשחזר והיפר לה משהגדילה ובעל אותה, שאז קנה אותה מן התורה, אלא כלפי הדין שאין הבעל מיפר בקודמים, מועיל זה שהיא נדרה על דעתו, אבל כל זמן שהיא בקטנותה אינה נודרת על דעתו, כי שמא סבורה היא לצאת. ורמב"ן ורשב"א ומאירי שם שגורסים אלא כו' וכ"כ בתוס' נדה שם וברישב"א שם. ומפרשים שאפילו לא חזר והיפר לה משהגדילה מועילה ההפרה הקודמת מטעם זה של כל הנודרת וכו'.

³³ ב"י יו"ד רלד, וש"ך שם ד, ועיין פרישה אבן העזר סימן צו אשיר"י בגיטין ד' ק"ד ע"ד (פ"ד סי' ח) וז"ל שם עוד ואין לה כח לעקור דעת בעלה ולתלותו בדעת אחרים ולא עדיף מכשאומרת איני רוצה שיפיר לי הבעל ואפשר אפילו יבטל הבעל דעתו ויתן לה רשות לידור ע"ד רבים אינו מועיל וכו' ע"ש ונראה דהד טעמא הוא כיון דאין לה כח לעקור דעת בעלה משום הכי אף כשבעלה נתן לה רשות מכל מקום אין כח בנדרה והבעל אף שהוא נתן לה רשות לידור מכל מקום הוא לא נדר משום הכי יש בו.

³⁴ שמירת שבת כהלכתה פרק כב הערה כב

³⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמג כ

³⁶ עיין בחכמת שלמה שם שכתב במהדורא ג' שלי להו"מ סי' קפ"א שם העליתי דדוקא בפירש בו לעולם בעי' הא סתמא לא הוי כלעולם אף דבעלמא י"ל דסתמא הוי כלעולם כאן שאני כיון דאם יהיה כוונתו לעולם בטל הגט ומילי דכדי לא עבד ע"ש כמה חלוקים בזה בעזה"י ובדברי המחבר והרמ"א שלא יסתרו להדידי ביארתי שם הכל באורך ע"ש.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כך אין זה כריתות שהרי מחוברת בו כל ימי חייה³⁷, והתורה אמרה (דברים כד פסוק א) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוֹת, ספר הכורתה ממנו ומתירה לכל אדם.

אבל אם אמר לה כל ימי חיי או כל ימי חיי פלוני הרי זה גט, שכיון שלא תלה התנאי בה אלא בו או בפלוני אחר אינה מחוברת בו כל ימיה, שאפשר שימות היא או אותו פלוני בחייה ותהא מותרת לינשא והרי זה גט כריתות³⁸. ויש מחמירין ואוסרין גם בזה.

במה דברים אמורים שאמר לה סתם בחיי או בחיי פלוני ולא קצב זמן מוגבל אין זה כריתות, אבל אם קצב לה זמן מוגבל כגון חמשים או ששים שנה הרי זה גט כריתות. ויש אומרים עוד שאפילו הרחיב הזמן הרבה יותר מכדי חיי האדם כיון שהוא דבר פסוק וקבוע הרי זה גט כריתות.

ואם אמר לה³⁹ על מנת שלא תאכלי בשר ולא תשתי יין לזמן קצוב הרי זה גט ומותרת לינשא מיד, שהרי בידה לקיימו שלא תאכל בשר ולא תשתה יין כל אותו הזמן, ואפילו אם הרחיב לה זמן הרבה.

אבל אם אמר לה על מנת שלא תלכי לבית אביך עד הזמן פלוני, אף על פי שהגט כשר אין לשום אדם להשתדל בגט זה שינתן בתנאי זה, כי אי אפשר לאשה לעמוד על נפשה מלכת לבית אביה ונמצא הגט בטל ובניה ממזרים. ואם המגרש הוא מאותם שכופין להוציא ולא רצה לגרש אלא בתנאי זה, כופין אותו לגרש בלא תנאי זה.

ה. היום אי את אשתי ולמחר את אשתי ... כיון דפסקה פסקה

אמר לה הרי זה גיטך⁴⁰ והרי את מגורשת ממני היום, ולמחר את אשתי, י"א⁴¹ שהרי זו ספק מגורשת, שמא כיון שאמר לה ולמחר את אשתי לא

³⁷ כתב במל"מ פ"ח מה"ג דין י' וז"ל ונראה דה"ה במתנה בקיום מעש' כגון האומר ה"ו גיטך ע"מ שתדורי בבית זה לעולם דאינו גט משום דכל ימיה אנדא ב' (ועיין בשעה"מ שם שכ' עליו דאשתמיט מיניה דברי התוס' פ' מי שאחזו דף ע"ה ע"ב בד"ה מת הבן שכתבו כן בהדיא ע"ש). פ"ת שם יז

³⁸ ולא דמי לעל מנת שלא תלכי לבית אביך, דהתם אפילו אחר מיתת אביה אסורה ליכנס לביתו שהבית נקרא על שם אביה לעולם אפילו לאחר מיתתו.

³⁹ שו"ע ונו"כ שם כא

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם קלז ה.

⁴¹ כן הוא לשון המחבר וכ"כ בלבוש בהדיא, אולם בב"ש כתב דהספק אינו בדעת הבעל כמש"כ הלבוש אלא מום סתירת הסוגיות דהכא אמרינן כיון דפסקה פסקה ולהלן דף פו. אמרינן דרב תיקן לכתוב לעלם בנט כיון דלא אמרינן כיון דפסקה ואינה מגורשת לאפוקי מסוגיא זו ולהכי הוי ספק מגורשת וכן הוא דעת הר"ן שכתב דמידי ספק מגורשת מיהא לא נפקא דאי בעיין לא מיפשטה לרב דתקין ולעלם לאפוקי מדבעי מיניה רבא מרב נחמן שפיר שייך למימר לאפוקי. אולם עיין שער המלך הלכות גירושין פרק ח הלכה ט שביאר בדעת הר"ן שמגורשת ודאי.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

התירה אפילו היום לכל העולם, והרי שייר בגט⁴², או שמא ר"ל כוונתו שתהא מותרת לכל אדם היום ופסק מינה אישותו כלל והווי גירושין גמורה, אלא שרוצה למחר לחזור ולקדש אם לא ישאנה אחר⁴³, לפיכך נשארו בספק מגורשת, כיון שאין יכולין לידע היאך היתה דעתו. ואפילו הוא אינו נאמן לומר כך וכך היתה דעתו, אלא אם ירצה יחזור ויטלנו מידה ויתננו לה כדת גירושין. וי"א⁴⁴ שמגורשת, שוראי פסק אישות ממנה וכנתו לחזור לישאנה למחר, אולם אין לעשות כן כדי שלא ייצא לעז על הגט, ולכן תיקנו בגט לכתוב בגט "מיומא דנן ולעלם" כמבואר להלן דף פה. וי"א⁴⁵ שאינה מגורשת.

⁴² ואף על פי שאמר לה ג"כ הרי את מותרת לכל אדם, שמא כשאמר ולמחר את אשתי חזר בו ולא התירה לינשא היום לכל אדם שהרי תחזור לו למחר בלא קידושין. לבוש שם

⁴³ ואם כן היתה כוונתו מגורשת שהרי היה גט כריתות גמור. שם

⁴⁴ דעת הרי"ף ושער המלך שם בדעת הר"ן.

⁴⁵ רמב"ם הלכות גירושין פרק ח הלכה ט ועיי"ש במגיד משנה שמעמו מהא דלהלו פה: פו. דאתקין רב בגיטין מן יומא דנן ולעלם ואמרו שם ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן. ומתוך כך פסק רבינו שאינה מגורשת לפי שהוא מפרש לאפוקי מדבעא מיניה וכו' לומר שאין אומרים כיון דפסקה פסקה אלא שאינה מגורשת כל זמן שאמר לה בפירוש ולמחר את אשתי הילכך מן התקנה צ"ל ולעלם. ועיי"ש שהביא את שתי הדעות הנוספות.